

Portret van een exoot: de zonnebaars

Tekst: F. Spikmans, foto: R. Struijk

Door toegenomen handel in vissen, (on)bewuste uitzettingen, via ballastwater van schepen of het verbinden van rivierensystemen middels kanalen, van alle kanten komen er nieuwe soorten in Nederland terecht. In deze rubriek wordt telkens een portret gegeven van één van deze nieuwkomers. Ditmaal de zonnebaars.

De zonnebaars komt oorspronkelijk uit het oosten van Noord Amerika. In het begin van de 19de eeuw werd de zonnebaars naar Europa gehaald om in aquaria en vijvers te houden. Al snel kwam de soort ook in natuurlijke wateren terecht. Aanvankelijk vooral nog in open waterlichamen, zoals beken, later in toenemende mate ook in geïsoleerde wateren zoals vijvers, poelen en vennen. In zijn oorspronkelijke leefgebied bezet de soort ook deze watertypen.

De zonnebaars wordt gerekend tot de top tien van geïntroduceerde soorten met de grootste nadelige gevolgen voor inheemse fauna (Casal, 2006). In Nederland zijn de gevolgen het meest zichtbaar in geïsoleerde wateren. Waar de dichtheid van de zonnebaars in beken nog laag blijft, neemt deze flink toe in geïsoleerde wateren. De zonnebaars is een opportunistische voedselzoeker, wat zo veel wil zeggen dat hij alles eet wat beweegt en in zijn bek past. Inheemse diersoorten van geïsoleerde wateren hebben zwaar te lijden wanneer de zonnebaars verschijnt. Zo neemt bijvoorbeeld de dichtheid van macroinvertebraten met 83% af in zijn bijzijn (Van Kleef *et al.*, 2008) en werd de knoflookpad tot en met de laatste larf opgevreten in het Rauwven (Bosman, 2003). Ongelukkig genoeg wordt de soort door beheersmaatregelen als baggeren geholpen. De kale zandbodem die na het baggeren ontstaat vormt een optimaal paaisubstraat, waar nestkuilen in gemaakt worden. Van Kleef *et al.* (2008) toonden aan dat de dichtheid van de zonnebaars in recent geschoonde of aangelegde poelen hoger is dan in ongestoorde wateren. Hetzelfde onderzoek toont ook aan dat in geïsoleerde wateren uitzetting door mensen de

belangrijkste bron van verspreiding is.

Om van de zonnebaars af te komen werd het Rauwven leeggepompt en alle vis gevangen. Vervolgens werd het diepste deel gevuld met zand, zodat het ven nu en dan eens droogvalt. Het is de enige tot nu toe succesvolle actie

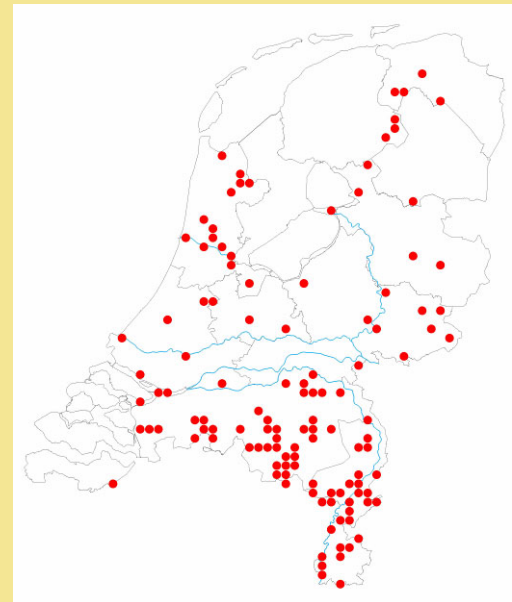
tegen de zonnebaars in Nederland geweest. Een verbod op de verkoop en betere voorlichting over de gevolgen van deze soort zijn nodig om de voortdurende verspreiding van deze soort te stoppen.

Literatuur

Bosman W., 2003. Het Rauwven, een exotisch ven in het beekdal van de Aa. RAVON 15:33–36.

Casal, C.M.V., 2006. Global documentation of fish introductions: the growing crisis and recommendations for action. *Biological Invasions* 8:3–11

H. van Kleef, G. van der Velde, R. S. E. W. Leuven & H. Esselink, 2008. Pumpkinseed sunfish (*Lepomis gibbosus*) invasions facilitated by introductions and nature management strongly reduce macroinvertebrate abundance in isolated water bodies. *Biological Invasions* 10:1481–1490

Verspreiding van de zonnebaars op uurbokniveau vanaf 1990

